

ประโยชน์ ๑-๒

ปัญหา บาลีไวยากรณ์

๑. อะไรมีชื่อว่าสมान ฯ และสมานนั้น ว่าโดยชื่อ มีเท่าไร ฯ อะไรมีบ้าง ฯ (๒๕๕๑/๒)

๒. คัพท์เช่นไร ชื่อว่าก้มมารยสมាស ฯ และก้มมารยสมานนั้น ท่านบัญญติให้เปล่าว่าย่างไร ฯ (๒๕๕๑/๒)

๓. อะไรมีชื่อว่าก้มมารยสมាស ฯ และก้มมารยสมานนั้น มีเท่าไร ฯ อะไรมีบ้าง ฯ พุทธศาสนา, ปณัญญาปานาถ
จัดเป็นอย่างไหน ฯ (๒๕๕๑)

๔. สมานเช่นไร ชื่อว่าทวนทวาราม ฯ และทวนทวารามนั้น มีเท่าไร ฯ อะไรมีบ้าง ฯ สมณพุราหมณา, ปตุตจีวร
จัดเป็นอย่างไหน ฯ (๒๕๕๐)

๕. จงเติมคำที่ถูกต้องลงในช่องว่าง จบออกชื่อสมานในรูปวิเคราะห์ต่อไปนี้

ก. อันໂଷ ຈ ວິໂຣ ຈ ອຸ່ນຫວົງໂຣ ฯ

ຂ. ຈຕລຸໂລ ທີສາ ຈຕຸຖຸທິສໍ ฯ

ຄ. ພຸ່ນຫາ ມຸຕຸໂຕ ພຸ່ນຫມຸຕຸໂຕ ฯ

ໆ. ກຕຸຕສສ ປຈລາ ປຈລາກຕຸຕໍ ฯ

ງ. ສນຸຕໍ ຈິຕຸຕໍ ຍລຸສ ໂລສ ສນຸຕິຈຸຕຸໂຕ (ກິກຸງ) ฯ (๒๕๕๐/๒)

๖. อะไเรยกว่าตั้กธิต ฯ โดยสังเขปแบ่งเป็นเท่าไร ฯ อะไรมีบ้าง ฯ ສູເນຮໂສ, ຖວິຫາ ລົງປ່ຈັຍอะໄຣ ฯ ໃນຕັກທິຕ
ໄທນ ฯ (๒๕๕๑)

๗. ໃນລຸ່ມຫຼັກທິຕ ມີປ່ຈັຍເທົ່າໄຣ ฯ อะไรมีบ้าง ฯ ຜັນຕາ, ຄົມາ, ຈຕຸຕຸໂໂກ ລົງປ່ຈັຍอะໄຣ ฯ ໃນຕັກທິຕໄທນ ฯ
(๒๕๕๐)

๘. ໃນປູ້ຮັນທິຕ ມີປ່ຈັຍເທົ່າໄຣ ฯ อะไรมีบ้าง ฯ ສຕຸຕົມໂ, ຮາຊະທິໂ, ມຸຖຸຕາ ລົງປ່ຈັຍอะໄຣ ฯ ໃນຕັກທິຕໄທນ ฯ
(๒๕๕๐/๒)

๙. ໃນວິກາດຕັກທິຕ ມີປ່ຈັຍເທົ່າໄຣ ฯ อะไรมีบ้าง ฯ (๒๕๕๑/๒)

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ประโยค ๑-๒ เฉลย บาลีไวยากรณ์ สอบครั้งที่ ๒๔ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๗

๑. ตอบ นามคัพท์ตั้งแต่ ๒ บทขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ชื่อว่า **สามาส** ฯ
สามาสหน่วยโดยชื่อ มี ๖ อย่าง คือ **กุมมธารโย** ๑ ทิคุ ๑ ตบปุริโส ๑ ทุนหุหโว ๑ อพุยยีกาโว ๑ พหุพิธิ ๑ ฯ

๒. **ตอบ** นามศัพท์ ๒ บท มีวิภาคติดلاءຈนະเป็นอย่างเดียวกัน บทหนึ่งเป็นประธานคือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นเวสสันะคือเป็นคุณนาม หรือเป็นคุณนามทั้ง ๒ บท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ซึ่งก็มารยาสมास ๆ

กัมมชาดิสมานนั้น ท่านบัญญัติให้เปลอย่างนี้ คือ

ວິເສລະນຸພັບປາ ແລະ ວິເສລະນຸຕ່າງປາ ແປລອກລຳເນື່ອງວິເສລະນະວ່າ “ຜູ້, ອັນ, ຕັ້ງ” ເປັນຕົ້ນ ຕາມລັກຂະແນມນາມ

วิเลสโนภัยบท แปลว่า ทึ้ง...ทึ้ง...

วิเสสโนปมบท แปลว่า เพียงดัง

ສົ່ມກວານບຸພພບທ ແປລວ່າ ...ວ່າ...

ឧវាទានបុរិបែបទ ផែលវា ...គី... ។

๓. **ตอบ** นามค้ำพื้นที่สองบท มีวิภาคติและวจนะเป็นอย่างเดียวกัน บทหนึ่งเป็นประธานคือเป็นนามนาม บทหนึ่งเป็นเวลนะคือเป็นคุณนาม หรือเป็นคุณนามทั้งสองบท มีบทอื่นเป็นประธาน ที่ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียวกัน ซึ่งอ่าวกัมมธารยสมाल ฯ

กัมมธาริยส์มาลันน์ มี ๖ อายุ่ง คือ วิเสส์นบุพพบท ๑ วิเสส์นุตตราบท ๑ วิเสส์โนนายบท ๑
วิเสส์โนปมบท ๑ ลั้มภารนบุพพบท ๑ อาหารนบุพพบท ๑

ພຸທ່ອຮຕນໍ ຈັດເປັນອວກາຮຣະບູພພບທ ໧

ปัญญาป่าโท จัดเป็นวิถีสโนปมบก-อุปมาณฑตครบถ้วน มีอุปมาอยู่หลัง ๆ

๔. ตอบ สมालที่มีนามน้ำมันตั้งแต่ ๒ คัพท์ขึ้นไป ท่านย่อเข้าเป็นบทเดียว กัน ซึ่ว่าทวนทวามาลฯ หลังเทาสาสั้นๆ ๒ ลูก ดือ สาขาวรํ ๑ ลสางหารํ ๑ ฯ

ສະພາບພາກມະນາ ຈັດເງື່ອນໂຄສນາທາງວະກະ

๑๗๓
๑๗๔

၅. **ចំណាំ** ពេលវេលាលើកនៅប្រជាជាតិ ទៅលើបែង

๖. **ตอบ** ปัจจัยหมู่ที่นี่เป็นประโยชน์เกือกุลแก่เรื่องความย่อ สำหรับใช้แทนคัพท์ ย่อคำพูดลงให้ลั้น เรียกว่า “” ฯ เหมือนคำว่า สุาม ชาติ เกิดในสยาม ลงปัจจัยแทน ชาต เอาไว้แต่ สุาม เป็น สุามiko เรียกว่าตัวที่ ๑

(ตัวที่ ๑) โดยสังเขปแบ่งเป็น ๓ คือ สามัญญาติที่ ๑ ภาตที่ ๑ อพยยตที่ ๑ ฯ

สุเมธิส ลง ส ปัจจัย, ในตัวสัตติที่ ๑

หุวิรา ลง รา ปัจจัย, ในวิภาคตัวที่ ๑

๗. **ตอบ** ในสมุทต์ที่ ๑ มีปัจจัย ๓ ตัว คือ กณ ณ ตา ฯ

ชนตา ลง ตา ปัจจัย, ในสมุทต์ที่ ๑

สติมา ลง มนตุ ปัจจัย, ในตัวสัตติที่ ๑

จตุตุโถ ลง ถ ปัจจัย, ในปูรณต์ที่ ๑

๘. **ตอบ** ในปูรณต์ที่ ๑ มีปัจจัย ๔ ตัว คือ ติย ဓ ऋ ဝື ฯ

สตุโน ลง ဓ ปัจจัย, ในปูรณต์ที่ ๑

ราชคหิโก ลง ණิก ปัจจัย, ในตรตยาทิที่ ๑

มุหุตา ลง ตา ปัจจัย, ในภาตที่ ๑

๙. **ตอบ** ในวิภาคตัวที่ ๑ มีปัจจัย ๒ ตัว คือ รา ໂສ ฯ

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง.

ข้อแนะนำการตอบปัญหา

ในการเฉลยปัญหาไวยากรณ์นี้ ผู้เฉลยเลือกใช้รูปแบบ “การตอบแบบหวานคำถ้า” กล่าวคือ การนำข้อความในคำถ้ามาเรียบเรียงเป็นประโยชน์ค่าตอบที่สมบูรณ์ เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับการเขียนตอบที่ชัดเจน สุภาพ และลดความผิดพลาดในการลือความหมาย ซึ่งเป็นรูปแบบที่นิยมใช้ในการสอบวัดผลธรรม-บาลี สนามหลวง โดยมีหลักการจำง่าย ๆ คือ “ถ้าอย่างไร ตอบอย่างนั้น” และเมื่อถ้า “จะ...” ให้ตอบ “ได้...”

ทั้งนี้ ไม่ควรใช้รูปแบบการตอบแบบเจาะจง (ตอบล้วน) เพราะจะทำให้ค่าตอบดูหัววัน ไม่สุภาพ และลือความหมายไม่ชัดเจนว่ากำลังตอบในประเด็นใด ซึ่งอาจสร้างความลำบากให้แก่กรรมการในการพิจารณา คะแนนได้